

Mirosław Jacek Błaszczyk

Raport o muzyce klasycznej

W województwie śląskim działają orkiestry o różnym statusie prawnym: Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach (NOSPR), Filharmonia Śląska w Katowicach (jedyna w regionie posiada trzy stałe zespoły: orkiestrę symfoniczną, orkiestrę kameralną i chór), Filharmonia Częstochowska, Filharmonia Zabrzeńska, zespoły orkiestrowe, baletowe i chóralne Opery Śląskiej w Bytomiu, Gliwickiego Teatru Muzycznego i Teatru Rozrywki w Chorzowie oraz Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Śląsk”, zespoły Akademii Muzycznej w Katowicach, Orkiestra Kameralna Miasta Tychy AUKSO, Bytomska Orkiestra Kameralna „Camerata Impuls”, Orkiestra Muzyki Nowej, Kapela Jasnogórska; koncertują Filharmonia Rybnicka im. Braci Szafranków, Mikołowska Orkiestra Festiwalowa, Bielska Orkiestra Kameralna i inne aktywne przy cyklicznych imprezach, Zespół Śpiewaków Miasta Katowice Camerata Silesia. Istotnie życie muzyczne wzbogacają także pozainstytucjonalne zespoły. Do najwybitniejszych należą: Kwartety Śląski i Akademos, grupa Wołosi i Lasoniowie. Muzykowanie upowszechniają bardzo liczne zespoły amatorskie, z których wiele osiąga poziom zawodowy. Z takiego grona wyrosły m.in. zespoły Katowickiego Holdingu Węglowego, zwłaszcza Orkiestra KWK „Staszic”. Wysoki poziom reprezentują zespoły Oddziału Katowickiego Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Spora renomą cieszą się m.in. zabrzeński młodzieżowy chór „Rezonans con tutti”, politechniczne chóry w Gliwicach i Częstochowie.

Koncerty organizują także: Instytucja Upowszechniania i Promocji Muzyki „Silesia”, Centrum Kultury Katowice im. K. Bochenek, Akademia Muzyczna w Katowicach, samorządy gminne, a także społeczne stowarzyszenia kulturalne.

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach

Samodzielna instytucja, współfinansowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Polskie Radio SA oraz miasto Katowice. Uznawana za wiodącą orkiestrę polską. W ostatnich latach polską twórczość prezentowała m.in. w Brukseli (Europalia 2001), Wiedniu (otwarcie Roku Polskiego w Austrii), Dusseldorfie (Dni Województwa Śląskiego w Północnej Nadrenii-Westfalii), Madrycie (koncert galowy Roku Polskiego w Hiszpanii), Rzymie (obchody 70. rocznicy urodzin H.M. Góreckiego), Kijowie (inauguracja Roku Polskiego na Ukrainie), Paryżu (koncert galowy Roku Polskiego we Francji *Nowa Polska*) i Londynie (inauguracja Roku Polskiego w Wielkiej Brytanii „Polska! Year”).

Wcześniej działająca jako Wielka Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia, powstała w 1935 roku w Warszawie. Zespół utworzył i prowadził do wybuchu II wojny światowej Grzegorz Fitelberg. W marcu 1945 roku reaktywowana została w Katowicach przez Witolda Rowickiego. W 1947 roku, powróciwszy z zagranicy, dyrekcję objął ponownie Grzegorz Fitelberg. Po jego śmierci w 1953 roku zespołem kierowali kolejno: Jan Krenz, Bohdan Wodiczko, Kazimierz Kord, Tadeusz Strugała, Jerzy Maksymiuk, Stanisław Wisłocki, Jacek Kasprzyk i najdłużej (17 lat) – Antoni Wit. We wrześniu 2000 roku dyrektorem naczelnym i programowym została Joanna Wnuk-Nazarowa. W latach 2001–2007 funkcję dyrektora artystycznego pełnił Gabriel Chmura, od stycznia 2009 roku stanowisko dyrektora muzycznego objął Jacek Kasprzyk, a drugim dyrygentem został Michał Klauza. Pierwszym dyrygentem gościnnym NOSPR jest Stanisław Skrowaczewski, dyrygentem honorowym – Jan Krenz, a doradcą artystycznym – Jerzy Semkow.

120 muzyków NOSPR daje ponad 45 koncertów w kraju i za granicą, w tym 25 w Katowicach. Średnia roczna frekwencja na koncertach w siedzibie (1000 miejsc) to 17.755 osób co stanowi 82% jej wykorzystania. Abonamentowe koncerty NOSPR są transmitowane na antenie 2 Programu Polskiego Radia, a muzyka nagrywana przez orkiestrę jest stale obecna i wykorzystywana we wszystkich programach PR. Rocznie – w ramach transmisji i odtworzeń – Polskie Radio nadaje średnio 238 godzin muzyki w wykonaniu NOSPR. Do statutowych zadań orkiestry należy nagrywanie muzyki na potrzeby Polskiego Radia. W ostatnich latach NOSPR nagrywała średnio 460 minut muzyki w każdym z sezonów.

Zobowiązana do nagrań, NOSPR nie prowadzi audycji umuzykalniających w szkołach, ale od 2006 roku gra dla katowickich szkół gimnazjalnych i średnich 6 koncertów w roku, które stanowią odrębne tematyczne cykle. Każdy z koncertów ilustruje jeden

z tematów. Do tej pory orkiestra zaprezentowała następujące cykle: „Muzyczne epoki”, „Instrumenty i instrumentacja”, „Gatunki i formy muzyczne” oraz „Muzyka a historia”. W nowym roku szkolnym rozpocznie się kolejny cykl, zatytułowany „Mity, legendy, baśnie w twórczości muzycznej”

Orkiestra nagrała 198 płyt CD dla wielu polskich i zagranicznych wytwórni (m.in. Decca, EMI, Phillips) oraz dokonała licznych nagrań dla Polskiego Radia. Dla firmy Naxos zarejestrowała m.in. wszystkie dzieła Witolda Lutosławskiego (9-płytowy album), wszystkie symfonie Piotra Czajkowskiego i Roberta Schumanna, większość Krzysztofa Pendereckiego (I– V) i Gustawa Mahlera (bez VIII) oraz utwory Wojciecha Kilara, Henryka Wieniawskiego, Moritza Moszkowskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego, a dla wytwórni Chandos Records – 3-płytową serię z muzyką Mieczysława Weinberga. Nagrane przez NOSPR *Credo* K. Pendereckiego, *III Symfonia* H.M. Góreckiego oraz *Missa pro pace* W. Kilara, Polskie Radio wydało na płytach DVD oraz SACD jako *Tryptyk sakralny*. Za dokonania fonograficzne NOSPR wyróżniona została licznymi nagrodami: m.in. nagranie pięciu koncertów fortepianowych Prokofiewa pod dyrekcją Antoniego Wita z Kun Woo Paikiem w partii solowej zdobyło nagrodę *Diapason d'Or* i *Grand Prix du Disque de la Nouvelle Académie du Disque*, a rejestracja Symfonii *Turangalila* Oliviera Messiaena pod dyrekcją Antoniego Wita nagrodzona została *Cannes Classical Award 2002*. Ostatnio, płyta nagrana dla wytwórni DUX z utworami Krzysztofa Pendereckiego (*Capriccio* na skrzypce i orkiestrę, *De natura sonoris no. 2* oraz Koncert na fortepian i orkiestrę *Zmartwychwstanie*) z udziałem NOSPR oraz solistek Beaty Bilińskiej i Patrycji Piekutowskiej pod dyrekcją kompozytora, otrzymała prestiżową nagrodę *Midem Classical Award 2008* w kategorii *Muzyka współczesna*.

Wraz z NOSPR występowało wielu znakomitych dyrygentów i solistów, m.in.: Martha Argerich, Leonard Bernstein, Rudolf Buchbinder, James Conlon, Plácido Domingo, Pierre Fournier, Nicolai Gedda, Barbara Hendricks, Julius Katchen, Leonidas Kavakos, Wilhelm Kempff, Kevin Kenner, Paweł Klecki, Kirył Kondraszyn, Marguerite Long, Witold Lutosławski, Charles Mackerras, Misha Maisky, Neville Marriner, Kurt Masur, Shlomo Mintz, Ivan Monighetti, Garrick Ohlsson, Kun Woo Paik, Krzysztof Penderecki, Maurizio Pollini, Hermann Prey, Ruggiero Ricci, Mścisław Rostropowicz, Artur Rubinstein, Jerzy

Semkow, En Shao, Stanisław Skrowaczewski, Isaac Stern, Henryk Szeryng, Yan Pascal Tortelier, Pieter Wispelwey, Krystian Zimerman, Nicolai Znaider.

Orkiestra podczas 175 podróży występowała niemal we wszystkich krajach Europy, w obu Amerykach, a także w Japonii, Hongkongu, Chinach, Australii, Nowej Zelandii, Korei i na Tajwanie, ciesząc się wszędzie uznaniem krytyki i publiczności. W marcu 2010 – Roku Fryderyka Chopina odbyła pierwsze w swojej historii tournée do krajów Zatoki Perskiej (Katar, Kuwejt, Zjednoczone Emiraty Arabskie); z laureatami konkursów chopinowskich, Krzysztofem Jabłońskim i Philippem Giusiano, zaprezentowała wszystkie dzieła Chopina na orkiestrę.

Filharmonia Śląska

Wojewódzka samorządowa instytucja kultury, uznawana za jedną z czołowych filharmonii. Powstała 1 kwietnia 1945 roku. Jej sala koncertowa – zabytkowy dziś budynek, którego remont i rozbudowa (2010–2011) sfinansowane zostaną ze środków europejskich i budżetu samorządu województwa śląskiego – jest najstarszą w Katowicach przeznaczoną do muzykowania. Filharmonicy śląscy pierwszy koncert w niej dali 26 maja 1945 roku. W toku sześciu i pół dekady Filharmonia Śląska zastępną krzewieniem muzyki wśród społeczności regionu i propagowaniem polskiej kultury muzycznej daleko poza krajem. Od 65 lat działa Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Śląskiej. Młodszy o prawie trzy dekady jest Chór Filharmonii Śląskiej. W 1981 roku pojawił się w Filharmonii Śląskiej trzeci zespół artystyczny, Śląska Orkiestra Kameralna.

Artyści Filharmonii Śląskiej dotychczas 170 razy wyruszyli na zagraniczne tournée. Orkiestra Symfoniczna dała 536 koncertów w 22 krajach europejskich oraz w Japonii, Korei Południowej, i na Tajwanie, Chór FŚl wystąpił 151 razy przed słuchaczami 10 krajów, a Śląska Orkiestra Kameralna koncertowała 188 razy w 7 państwach. Po wielkim tegorocznym tournée po Japonii, symfonicy do tego kraju zaproszeni zostali ponownie w 2012 roku. W sezonie bieżącym Śląska Orkiestra Kameralna (na czas remontu gmachu włączona do zespołu symfoników) dwukrotnie wystąpi w sali amsterdamskiego Concertgebouw. Bacniejszą uwagę świata na same Katowice Filharmonia Śląska przykuwa, organizowanymi od 1979 roku, Międzynarodowymi Konkursami Dyrygentów im. Grzegorza

Fitelberga; chęć udziału w ostatnim w 2007 roku zgłosiło ponad 200 dyrygentów ze wszystkich, poza Afryką, kontynentów. Dziewiąty odbędzie się w listopadzie 2012 roku.

Filharmonia Śląska współpracuje z zagranicznymi partnerami w ramach unijnego projektu An Orchestra Network for Europe – ONE step further, dotowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Kultura 2007–2013. Jego koordynatorem jest Orchestre de Picardie z francuskiego miasta Amiens. Filharmonia Śląska została zaproszona do projektu jako współorganizator w 2009 roku. W ramach projektu współpracują także: Jenaer Philharmonie (Jena, Niemcy), Štátny Komorný Orchester Žilina (Žylna, Słowacja), Simfonični Orkester RTV Slovenija (Lublana, Słowenia). Partnerami projektu są: New Symphony Orchestra (Sofia, Bułgaria), a obserwatorem Brabants Symphony Orchestra (Eindhoven, Holandia). To jedyny przyjęty projekt, dotyczący muzyki poważnej. W ocenie uzyskał 29 punktów na 35 możliwych. Partnerzy do jego realizacji wnoszą wkład własny, największy – 38% – lider (Orchestre de Picardie). Wkład Filharmonii Śląskiej wyniesie 40 tys. euro w ciągu dwóch lat. Projekt polega na wymianie muzyków, orkiestr i zespołów kameralnych, kompozytorów, solistów i dyrygentów oraz doświadczeń pozostałych pracowników instytucji uczestniczących. Przewiduje łączenie muzyków z różnych krajów w jeden zespół. Zamierzono około 30 wspólnych przedsięwzięć różnego typu, mających za zadanie wspieranie dialogu międzynarodowego w powstałej sieci orkiestr. ONE jest polem spotkań z inną kulturą, językiem, warunkami pracy, dyrygentami i solistami a także możliwością zawiązania nowych znajomości oraz pozyskania nowych doświadczeń. Sukcesami okazało się wiele wydarzeń, m.in. występy łączonej orkiestry francusko-słoweńskiej na *Festival des Forêts w Compiègne* i podczas *Ljubljana Festival*, (lipiec 2009, transmisja RTV Slovenija). W Katowicach dla przypomnienia 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej wykonano 4 września 2009 w Galerii Szyb Wilson *War Requiem* B. Brittena przez Orkiestrę Symfoniczną i Chór FŚI w pełnym składzie, francuską orkiestrę kameralną z Amiens i chór chłopięcy z Jeny oraz solistów z trzech krajów. W październiku 2009 Filharmonia Śląska gościła na Słowacji, a później przyjmowała u siebie słowackich muzyków. W maju 2010 roku dwa koncerty we Francji dała Orkiestra Symfoniczna Filharmonia Śląska z Mirosławem Jackiem Błaszczykiem i wiolonczelistą Tomaszem Strahlem a dwóch filharmoników śląskich uczestniczyło w koncertach Orchestre de Picardie. W lipcu 2010 roku pierwsze koncerty dała we Francji ONE Brass Orchestra (ONE Orkiestra

Dęta) pod dykcją Arie van Beeka. Powtórki tych koncertów muzyków: Orchestre de Picardie, Jenaer Philharmonie, Sinfonietta Žilina, RTV Slo Symphony Orchestra Ljubljana, Filharmonii Śląskiej i Bohuslav Martinů Filharmonie Zlín zaplanowano w krajach każdego z organizatorów. Na październik 2010 roku na estradach w Zlinie, Żylinie i Katowicach zaplanowano występy orkiestry złożonej z muzyków orkiestr: francuskiej, czeskiej, słowackiej i polskiej. Wspólnym projektem 2011 roku ma być napisanie przez pięciu, możliwie młodych, kompozytorów z różnych krajów utworu składającego się z pięciu części. Twórcy mają spotkać się we Włoszech na tydzień, po czym będą mieli pół roku na napisanie swojej części, która prawykonanie będzie miała w orkiestrze – współorganizatorze projektu. Prawykonanie całego utworu ma być transmitowane. Współtwórcy projektu chcą ubiegać się o kolejne środki finansowe na lata 2011– 2014 z zamiarem zorganizowania Konkurs Młodych Artystów dla młodych instrumentalistów, do 18 roku życia, z eliminacjami w kraju każdego organizatora i finałem w Mariborze, który w 2012 roku będzie Europejską Stolicą Kultury. Członkowie projektu *ONE* chcą też wspierać IX Międzynarodowy Konkurs Dyrygentów im. Grzegorza Fitelberga zaproszeniami jego laureatów i dyrygenckimi warsztatami. Wspólnym zamiarem jest też wykonanie przez połączone orkiestry i chóry (około 600 osób) pod dykcją Mirosława J. Błaszczyka *VIII Symfonii tysiąca G. Mahlera*.

W ostatnich latach 100-osobowa orkiestra symfoniczna, 16-osobowa kameralna i liczący 58 śpiewaków chór dawali średnio ponad 150 koncertów krajowych i zagranicznych w roku, w tym ponad 90 w siedzibie. Poza około 30 koncertami Młodej Filharmonii dla dzieci i młodzieży szkolnej rocznie artyści Filharmonii Śląskiej dają około 400 umuzykalniających audycji szkolnych i od ubiegłego sezonu ok. 60 przedszkolnych. Dla dzieci jeszcze młodszych wspólnie z katowicką Szkołą Muzyczną Yamaha organizowane są koncerty Filharmonii Malucha (11). Łącznie daje to ponad 600 artystycznych propozycji w ciągu roku. Tradycją FŚl są koncerty dyplomowe na filharmonicznej estradzie absolwentów katowickiej i warszawskiej uczelni muzycznych oraz występy z najzdolniejszymi uczniami śląskich szkół muzycznych.

Od 1998 roku Filharmonię Śląską artystycznie prowadzi Mirosław Jacek Błaszczyk, drogą konkursu dyrektor naczelną w 2001 roku została Grażyna Szymborska. Obydwoje zadbali o dobrą kondycję prowadzonej instytucji, niegdyś zadłużonej, dziś bez długu

i z odnowionym instrumentarium. Pierwszym dyrygentem gościnnym FŚI jest Massimiliano Caldi.

Średnio w roku artyści FŚI nagrywają trzy płyty. Nagrania wszystkich filharmonicznych zespołów pochlebnie oceniane są także za granicą. Przykładowo – hiszpańskie laury zdobył krążek symfoników z utworami Witolda Lutosławskiego, a entuzjastyczną recenzją obdarzyła ich przedostatnią płytę *Szabelski. Górecki. Knapik* francuskojęzyczna strona internetowa www.classiqueinfo-disque.com. Najnowszą (premiera – wrzesień 2010) płytą filharmoniczków (symfonicy i chór pod dyrekcją Mirosława Jacka Błaszczyka) jest CD *Kilar Katowicom* z fonograficznymi premierami światowymi: napisanej dla Katowic *Uwertury uroczystej*, *V Symfonii „Adwentowej”* oraz *Hymnu paschalnego* Wojciecha Kilara.

Filharmonia Śląska stała się także... producentem filmu. Pierwszym, który z jej inicjatywy i przy współudziale powstał w 2009 roku, jest dokumentalny obraz Violetty Rotter-Kozery (scenariusz i reżyseria) „Karol Stryja. Ślązak, który zdobył świat”.

Filharmonia Częstochowska

Miejska instytucja kultury. Początkowo jako orkiestra miejska działa od 1945 roku, a od 1965 roku we własnym gmachu (obecnie remontowanym), natomiast w randze filharmonii od 1976 roku, po utworzeniu województwa częstochowskiego. Odtąd do Częstochowy chętniej przyjeżdżali wybitni dyrygenci i soliści, występowały także zespoły zagraniczne m.in.: Lozańska Orkiestra Kameralna, Moskiewska Orkiestra Symfoniczna. Poza tradycyjnymi formami koncertów symfonicznych, kameralnych i szkolnych, orkiestra stała się gospodarzem i organizatorem trzech festiwali: Polskiego Festiwalu Skrzypcowego, Ogólnopolskiego Festiwalu Jeuneses Musicales Pro Musica i Festiwalu Muzyki Młodzieżowej. Obecnie Filharmonia Częstochowska organizuje: Festiwal Wiolinistyczny im. Bronisława Hubermana (szósty odbył się w 2009 roku), Jazz Spring Częstochowa i Kursy Dyrygenckie.

Szefami Filharmonii Częstochowskiej byli najwybitniejsi dyrygenci, m.in.: prof. Krzysztof Missona, Zygmunt Szczepański, Zygmunt Hassa, Jerzy Kosek, Jerzy Swoboda. Od września 2005 roku dyrektorem artystycznym jest Jerzy Salwarowski. Dzięki dyrektor Beacie

Młynarczyk (funkcję swą sprawuje od 2006 roku) realizowany jest nowy edukacyjny projekt *Szkoła na Parnasie*, a z inicjatywy dyrektora Jerzego Salwarowskiego w Częstochowie powstał Kurs Dyrygencki.

Oprócz ożywionej działalności we własnej siedzibie orkiestra bierze udział w licznych festiwalach oraz występuje gościnnie w kraju i za granicą, m.in.: we Włoszech, Hiszpanii, Austrii, Francji, Niemczech, Holandii, Szwecji i Korei Południowej. Ma na swoim koncie liczne nagrania CD oraz nagrania dla PR i TV. Z orkiestrą występują najwybitniejsi artyści polscy i zagraniczni.

72-osobowa orkiestra Filharmonii Częstochowskiej w 2009 roku dała 40 koncertów symfonicznych i kameralnych, 8 koncertów poza siedzibą oraz 20 koncertów szkolnych, a w szkołach 227 audycji umuzykalniających. Wysłuchało ich 67 895 słuchaczy (procentowe wykorzystanie sal: koncertowej – 73%, kameralnej – 93%).

Filharmonia Zabrzeńska (Miejska instytucja kultury)

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Zabrzu powstała wiosną 1950 roku jako Filharmonia Górnicza Związku Zawodowego Górników. Ogromna praca muzyków oraz jej efekty zostały w połowie lat 80. dostrzeżone – Filharmonia Górnicza stała się Państwową Filharmonią. Koncertowali z nią najwybitniejsi artyści z kraju i zagranicy. Obok wszystkich ważniejszych estrad koncertowych w kraju, orkiestra Filharmonii Zabrzeńskiej kilkakrotnie koncertowała w Rosji, Słowacji, Węgrzech, Czechach, Niemczech i Japonii. Uczestniczyła w międzynarodowych festiwalach m.in. *Gaude Mater* w Częstochowie, im. Jana Kiepury w Krynicy, im. Krystyny Jamroz w Busku-Zdroju, Śląskiej Trybunie Kompozytorów w Katowicach, Festiwalu Gwiazd w Międzyzdrojach i innych. Orkiestra nagrała dwie płyty CD oraz zarejestrowała dwa archiwalne programy dla TVP z udziałem Piotra Palecznego, a także trzech polskich tenorów (A. Zdunikowskiego, D. Stachury, B. Morki).

Repertuar orkiestry preferuje utwory epoki klasycyzmu i wczesnego romantyzmu, także dzieła współczesne, szczególnie kompozytorów szkoły śląskiej. W stałych cyklach prezentowane są estradowe wykonania oper i operetek. W repertuarze są programy z muzyką popularną, filmową, jazzową, musicalową, dixielandową i rozrywkową. W sezonie artystycznym zespół przygotowuje około 20 programów symfonicznych, 5 oratoryjnych,

kilka rozrywkowych oraz 10 osobnych programów w cyklicznej akcji dla dzieci i młodzieży. Zespół koncertuje średnio 10 razy w miesiącu w siedzibie, jak i na estradach całego kraju. W 2009 roku zabrzańscy filharmonicy dali blisko 60 koncertów. Było 35 koncertów szkolnych i 25 poza siedzibą. Wysłuchało ich 36 tys. słuchaczy.

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Zabrzu liczy 60 muzyków. Jej dyrektorem naczelnym i artystycznym jest od 1990 roku Sławomir Chrzanowski.

Akademicka Orkiestra Symfoniczna

Zespół powstał w 2002 roku i jest spadkobiercą oraz kontynuatorem wieloletniej działalności studenckiej Orkiestry Symfonicznej, której kierownikami i dyrygentami byli Karol Stryja, Napoleon Siess i Jan Wincenty Hawel. Dyrektorem Akademickiej Orkiestry Symfonicznej im. Karola Szymanowskiego jest Szymon Bywalec. Zespół pracuje w systemie sesyjnym, dając nie mniej niż 5 koncertów rocznie. W okresie swej działalności orkiestra gościła wielu wybitnych dyrygentów, wśród nich Gabriela Chmurę, Larry'ego Livingstona, Krzysztofa Pendereckiego, Arturo Tamayo, Takuo Yuasę, Jacka Kaspszyka, Michała Klauzę, Nicolasa Cleobury, Klause Arpa, czy Andreeasa Weissa. Pracując i koncertując pod ich kierunkiem, a także pod batutą Jana Wincentego Hawela i Mirosława Jacka Błaszczyka, młodzi muzycy zdobywali cenne doświadczenia.

Do ważnych wydarzeń w kalendarzu orkiestry zaliczyć można koncert w Filharmonii Narodowej (2007) oraz udział w Festiwalu Warszawska Jesień (2007) z pierwszym w Polsce wykonaniem *Nommos Gamma* Yannisa Xenakisa. Przy współpracy z Operą Śląską oraz studentami i pedagogami zaprzyjaźnionej uczelni muzycznej w Louisville zrealizowano 2 projekty operowe: *Cyganerię* G. Pucciniego i *Wesele Figara* W.A. Mozarta. Znaczna część koncertów została utrwalona w albumach płytowych dokumentujących działalność zespołu w latach 2002–2007. Działalność orkiestry jest wizytówką uczelni i ważnym uzupełnieniem życia muzycznego miasta i regionu.

Inne zespoły Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach:

Akademicka Orkiestra Dęta

Powołana została w 2006 roku. Tworzą ją studenci Katedry Instrumentów Dętych i Perkusji. Do realizacji celu dydaktycznego repertuar orkiestry obejmuje szerokie spektrum gatunków muzycznych od opracowań muzyki poważnej, filmowej, operowej, poprzez muzykę taneczną oraz polskie i światowe przeboje muzyki rozrywkowej. Do prowadzenia koncertów zapraszani są wybitni polscy i zagraniczni dyrygenci. Opiekę artystyczną i organizacyjną sprawuje kierownik Katedry Instrumentów Dętych i Perkusji. Koncerty orkiestry cieszą się sporym zainteresowaniem słuchaczy.

Akademicka Orkiestra Barokowa

Powstała w 2008 roku z inicjatywy prof. Marka Toporowskiego. Pracuje pod jego kierunkiem oraz Martynty Pastuszki. W jej skład wchodzi studenci zainteresowani pogłębianiem umiejętności w zakresie stylowego wykonawstwa muzyki baroku i klasycyzmu. Zespół wykorzystuje instrumenty współczesne. Realizuje 3–4 projekty koncertowe rocznie.

Chór Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach

Tworzy go ponad 100 studentów pierwszych trzech lat studiów Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji Muzycznej i Jazzu oraz Wydziału Wokalno-Instrumentalnego. Chórem dyrygowali: Antoni Poćwierz, Karol Stryja, Napoleon Siess, Edmund Kajdasz, Franciszek Ryling, Jan Wojtacha, Bogdan Gola, Mirosława Knapik, Czesław Freund, Iwona Melson. Od 2003 roku pracuje pod kierownictwem Aleksandry Paszek-Trefon.

Chór, laureat wielu konkursów chóralnych, m.in. w Pradze (2005) i Moskwie (2008), uczestniczył w prestiżowych wydarzeniach muzycznych, m.in. w katowickim *Maraton twórczości Henryka Mikołaja Góreckiego*, z Międzynarodową Orkiestrą Młodzieżową w nagraniu płytowym *IX Symfonii* L. van Beethovena w ramach projektu *Młodzi muzycy Europy*, w wykonaniu *Pasji wg św. Łukasza* Krzysztofa Pendereckiego podczas II Festiwalu Muzyki Polskiej w Krakowie, w koncertach NOSPR.

Chór Kameralny

Założony w katowickiej AM w 1997 r. przez Szymona Bywalca oraz Czesława Freunda. Członkami zespołu są studenci różnych kierunków studiów i specjalności. Chór współpracuje z wieloma znanymi w Polsce zespołami, takimi jak: Orkiestra i Chór Filharmonii Śląskiej w Katowicach, orkiestra *Concerto Polacco*, Chór Polskiego Radia w Krakowie, NOSPR w Katowicach, Śląska Orkiestra Kameralna, Akademicka Orkiestra Symfoniczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, a także zespołami zagranicznymi, jak Landesjugendorchester Rheinland-Pfalz w Niemczech. Zespół nagrodzony na XI International Choir Festival The Choral Days of Trnava '99, XVII Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Religijnej im. ks. S. Ormińskiego w Rumi, II Międzynarodowym Konkursie Chórów w Bielsku-Białej. W 2008 roku chór uczestniczył w International Sacred Music Festival *Sacra Virgo Lauretana* w Loreto we Włoszech. Pracę emisyjną w chórze prowadzi Elżbieta Grodzka-Łopuszyńska. Kierownikiem artystycznym i dyrygentem jest Czesław Freund.

Chór Instytutu Wokalno-Aktorskiego

Zespół tworzą studenci pierwszych trzech lat studiów Instytutu Wokalno-Aktorskiego Wydziału II. Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego. Chór przygotowuje młodych adeptów sztuki do pracy zespołowej, tak w ansamblach solistów w operze czy estradzie filharmonicznej, jak i do pracy w chórach zawodowych. Realizuje rozmaite programy, z którymi występuje podczas Dni Muzyki Wokalnej i w koncertach uczelnianych oraz na festiwalach śląskich i ogólnopolskich. Zespół prowadzi Krystyna Krzyżanowska-Łoboda.

Big-Band Instytutu Jazzu

Powstał w 1972 roku na ówczesnym Wydziale Muzyki Rozrywkowej. Kieruje nim założyciel, Andrzej Zubek, z przerwą w latach 1976–1981, gdy prowadzenie zespołu przejął prof. Zbigniew Kalemba. To wizytówka Instytutu Jazzu całej uczelni. Wysokie walory zespołu potwierdzają zaproszenia na koncerty, m.in. w Niemczech, Francji, USA i Czechosłowacji oraz niezliczone festiwalowe i konkursowe nagrody, m.in. I na *Jazzie nad*

Odrą 1976, główna na *III Pomorskiej Jesieni Jazzowej* i Złoty Medal Festiwalu i Konkursu Jazzowego *Praha '77*, czy ponawiane zaproszenia na tak renomowane festiwale, jak *Jazz Jamboree*, norymberski *Ost-West*, *Bielska Zadymka Jazzowa*, festiwale w Belfort (Francja), Ostrawie (Czechy), Kaliszu i Katowicach. Big-Band koncertował z tak znakomitymi solistami, jak m.in. Urszula Dudziak, Stanisław Sojka, Krystyna Prońko, Lora Szafran, Anna Serafińska, Ewa Uryga, Beata Przybytek, Justyna Gwardecka, Janusz Szrom, Iga Lewandowska, Piotr Wojtasik, Grzegorz Nagórski, Jan „Ptaszyn” Wróblewski, Gary Guthman.

Orkiestra Sinfonietta Sonora

Istnieje od 2003 roku. Od powstania jej dyrygentem jest Jarosław Wolanin. Tworzą ją studenci instrumentalistyki katowickiej AM trybu niestacjonarnego. W zależności od repertuaru orkiestra występuje w obsadzie symfonicznej lub kameralnej. W repertuarze ma utwory kompozytorów różnych epok od baroku po muzykę XXI w., dokonuje prawykonań. Zespół koncertował w Polsce (Katowice, Sosnowiec, Oświęcim, Sanok, Sopot, Łeba) oraz kilkakrotnie w Niemczech (Ratzeburg, Lubeka). W 2008 roku orkiestra kameralna z Lübecker Kammerchor na 70. rocznicę *Nocy pogromu* w Lubecie wykonała *Requiem für einen polnischen Jungen* Dietricha Lohffa, a rok później wystąpiła na *Europa-Fest* w Ratzeburgu.

Orkiestra Kameralna Miasta Tychy AUKSO

Działa od 1998 roku. Utworzyło ją 19 absolwentów Akademii Muzycznej w Katowicach pod kierownictwem Marka Mosia. Koncertuje w kraju i za granicą (Włochy, Hiszpania, Brazylia, Niemcy, Austria, Dania, Francja, Irlandia, Szwecja, Szwajcaria, Rosja, Ukraina, Litwa, Brazylia, Chiny), a w historię własną orkiestry wpisana jest jej współpraca z artystami tej miary, co Piotr Anderszewski, Rudolf Barshai, Howard Shelley, Andrzej Bauer, Jerzy Maksymiuk, Mark Minkowski, Jacek Kasprzyk, Daniele Alberti, Kaja Danczowska, Agata Szymczewska, Władysław Kłosisiewicz, Janusz Olejniczak, Olga Pasiecznik czy The Hilliard Ensemble.

Zespół występował na festiwalach, m.in. Wielkanocnym Ludwiga van Beethovena, SESC Sao Paulo, Wratislavia Cantans, Warszawskiej Jesieni, Auditorio Palacio de Congressos

da Saragossa, Caja Dero, Festiwal Gwiazd w Międzyzdrojach, Festiwal Sotto La Rocca – Włochy, Sacrum Profanum, Festiwal Muzyki Filmowej, Festiwal Dialogu Czterech Kultur, Jazz Jamboree oraz wiele innych). Nagrywa polską muzyką współczesną: m.in. utwory Grażyny Bacewicz, Henryka Mikołaja Góreckiego, Witolda Lutosławskiego, Wojciecha Kilara i Zbigniewa Preisnera. Często orkiestra łączy klasykę z jazzem, rockiem, szuka wspólnego dla nich mianownika bądź ukazuje ich przeciwieństwa czy odrębność języków, współmuzykując m.in. z Leszkiem Możdżerem, Tomaszem Stańką, Urszulą Dudziak, Michałem Urbaniakiem, Motion Trio i Voo Voo.

Obecnie w ofercie orkiestry są takie programy, jak m.in. *Jazz Chopin* (propozycja przedstawienia największych dzieł Fryderyka Chopina w ujęciu jazzowym w opracowaniu Piotra Steczka i znakomitego pianisty jazzowego i klasycznego – Mateusza Kołakowskiego), *Classic Chopin* (z m.in. konfrontacją utworów na fortepian solo z opracowaniem w wersji orkiestrowej), *Chopin i jego rówieśnik Schumann*, koncert uświetniający obchody 5. rocznicy śmierci Jana Pawła II z *Litanją polską* T. Koniecznego do słów J. Twardowskiego, *Gospel Messiah Show* (pierwsze i jedyne na świecie opracowanie rozrywkowe najśłynniejszego w historii oratorium).

Bytomska Orkiestra Kameralna Camerata Impuls

Założona przez studentów i absolwentów Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w 1992 roku z inicjatywy dyrygentki, kierowniczką artystyczną Małgorzaty Kaniowskiej. Bierze udział w międzynarodowych i ogólnopolskich festiwalach, takich jak m.in.: Wieczory u Telemanna (Pszczyna), Górnośląski Festiwal Kameralistyki Ars Cameralis, Dekada Muzyki Organowej, Chóralnej i Kameralnej (Cieszyn), Koncerty królewskie (Warszawa), Musica Sacra (Skoczów), Gliwicki Festiwal Bachowski, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Wiedeńskiej (Wrocław), Viva il Canto (Cieszyn), Śląska Trybuna Kompozytorów (Katowice), Śląskie Dni Muzyki Współczesnej (Katowice), Międzynarodowy Festiwal Laboratorium Muzyki Współczesnej (Warszawa), Warszawska Jesień, Conversatorium Organowe (Legnica), Festiwal im. Henryka Wieniawskiego (Szczawno-Zdrój), Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej (Leżajsk). Występowali z Cameratą wybitni polscy i zagraniczni muzycy, m.in.: Ewa Biegas, Łukasz Błaszczyk, Grażyna Brodzińska, Kaja Danczowska, Aleksander Gabryś, Shinnik Hahm,

Jadwiga Kotnowska, Marek Kudlicki, Konstanty Andrzej Kulka, Piotr Kusiewicz, Bogusław Morka, Wiesław Ochman, Grzegorz Olkiewicz, Patrycja Piekutowska, Elżbieta Stefańska, Adam Taubic, Susan Thorp, Tomasz Tomaszewski, Marek Toporowski, Tytus Wojnowicz, Jan Miłosz Zarzycki, Edward Zienkowski.

Znaczącą część dokonań orkiestry stanowią prawykonania muzyki współczesnej. Orkiestra jest również inicjatorem szeregu koncertów promujących szczególnie uzdolnionych uczniów szkół muzycznych w cyklu *Filharmonia Młodych – Scena Promocji*, czy w warsztatach Interdyscyplinarnych dla dzieci i młodzieży.

Orkiestra nagrywa dla polskich rozgłośni radiowych i stacji telewizyjnych. Ma w dorobku kilka płyt, m.in. z pierwszą rejestracją fonograficzną *Stabat Mater* i skomponowanego z okazji 10-lecia zespołu *Largo* Andrzeja Dziadka (2005) i *Friedrich II – Sinfonies & Flute Concerto* (2007, pierwsza polska rejestracja utworów Fryderyka Wielkiego).

Orkiestra Muzyki Nowej

To zespół kameralistów specjalizujących się w wykonywaniu dzieł muzyki współczesnej, powstały w 1996 roku przy Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, z inicjatywy Aleksandra Lasonia. Orkiestra pracuje głównie pod kierunkiem Szymona Bywalca. Prowadzi stałą działalność koncertową. Od 1999 roku jest systematycznie zapraszana na festiwal Warszawska Jesień, gdzie realizuje projekty z wybitnymi dyrygentami i solistami z kraju i zagranicy. Często gości na międzynarodowym festiwalu Mikołowski Dni Muzyki. Orkiestra występowała też na takich festiwalach, jak: *Musica Polonica Nova* we Wrocławiu, *Międzynarodowe Dni Muzyki Kompozytorów Krakowskich*, *New Music Marathon* w Pradze, *Melos-Ethos* w Bratysławie, *Anima Mundi* w Pizie, *Ars Cameralis Silesiae Superioris*, *Śląskie Dni Muzyki Współczesnej*, *Aksamitna Kurtyna* we Lwowie, *Festiwal Muzyki Pawła Szymańskiego* w Warszawie. Od 2001 roku jest współgospodarzem *Festiwalu Muzyki Nowej* w Bytomiu.

W latach 2002–2006 uczestniczyła w projekcie *Förderpreise für Polen* realizowanym na rzecz twórczości młodego pokolenia kompozytorów polskich, finansowanym przez *Ernst von Siemens Musikstiftung* w Monachium.

W dorobku zespół ma szereg światowych i polskich prawykonania utworów, z których część została napisana specjalnie dla niego. Oprócz muzyki najnowszej, w repertuarze orkiestry znajdują się również dzieła należące do klasyki XX wieku i epok wcześniejszych. Wyróżnienia Międzynarodowych Trybun Kompozytorów zdobywały nagrania orkiestry *Figur w oplocie* Jerzego Kornowicza pod batutą Aleksandra Lasonia (Amsterdam 2000) i *Czterech pieśni* Pawła Szymańskiego do słów Trakla pod batutą Szymona Bywalca i z udziałem Urszuli Kryger – sopran (Paryż 2007). CD z utworami B. Szabelskiego, H.M. Góreckiego,

E. Knapika, A. Lasonia i M. Chyrzyńskiego zdobył nominację do *Fryderyka 2003* w kategorii Album Roku – muzyka współczesna.

Zespół uczestniczy w realizacji promującego muzykę naszego czasu europejskiego projektu Re: New Music 22 zespołów i 12 organizacji z 11 państw, do którego w 2009 roku dołączyli Polskie Centrum Informacji Muzycznej i dwa polskie zespoły.

Mecenasem wielu projektów Orkiestry Muzyki Nowej jest Przedsiębiorstwo Usług Naukowo-Technicznych „Pro Novum” Spółka z o.o.

Kapela Jasnogórska

Zespół Muzyki Dawnej Capella Czestochoviensis powstał w listopadzie 2005 roku z inicjatywy o. Nikodema Kilnara OSPPE, prezesa Stowarzyszenia Kapela Jasnogórska. Celem tej wokalnie-instrumentalnej grupy jest popularyzacja i digitalizacja zbiorów muzyki dawnej, gromadzonych w archiwum muzycznym klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze od XVI–XXI w. Skład zespołu jest międzynarodowy: Polacy, Austriacy z koncertmistrzynią Marią Bader-Kubizek, Słowacy, Czesi. Zespół nawiązuje do międzynarodowego charakteru centrum duchowego i kulturalnego, jakim jest Jasna Góra. Skład dawnej Kapeli Jasnogórskiej był międzynarodowy, a klasztor utrzymywał kontakty z ośrodkami muzycznymi w Wiedniu, Pradze i Dreźnie. Capella Czestochoviensis popularyzuje jasnogórską muzykę dawną na całym świecie. Dyrygentem i organizatorem zespołu jest częstochowianin Tomasz Wabnic.

Opera Śląska w Bytomiu

Wojewódzka samorządowa instytucja kultury. Zainaugurowała działalność 14 czerwca 1945 roku premierą *Halki*. Twórcą Opery Śląskiej był światowej sławy artysta Adam Didur. Dzięki jego autorytetowi zyskała opinię pierwszej sceny operowej w kraju i tytuł „kuźni talentów”. W Bytomiu debiutowali m.in.: Bogdan Paprocki, Romuald Tesarowicz, Anna Lorenc, Jolanta Wrożyna, Wiesław Ochman (także jako reżyser). Opera Śląska jako pierwsza dokonała bezpośredniej transmisji radiowej spektaklu *Halka* (1945), jako pierwszy teatr została uhonorowana Złotą a potem Platynową Płytą (2003) za nagranie opery Giuseppe Verdiego *Nabucco*. Opera Śląska to też pierwszy teatr, który wystąpił ze swoim spektaklem za granicą, była także pionierką na kontynencie amerykańskim. Obecnie szczególną renomą cieszy się w Niemczech, Holandii i Portugalii. W ostatnich 3 latach teatr dał tam blisko 250 spektakli, głównie *Nabucco* i *Aidy*, które obejrzało ok. 400 tysięcy widzów.

Opera Śląska dała ponad 250 premier oper, operetek i baletów, w tym wiele pozycji prapremierowych. W repertuarze bieżącym utrzymuje ok. 30 tytułów, m.in. *Don Giovanni*, *Gioconda*, *Eugeniusz Oniegin*, *Tannhauser*, *Aida*, *Córka źle strzeżona* i *Don Kichot* (jego premiera uświetniła otwarcie nowej sali baletowej, wybudowanej po pożarze, 2000), *Borys Godunow*, *Carmen*, *Nabucco*, *Orfeusz i Eurydyka*, *Łucja z Lammermoor*, *Carmina burana*, *Manru*. W 2005 roku otwarto nową salę koncertową im. Adama Didura mającą 176 miejsc siedzących. Odbywają się w niej imprezy kameralne, małe formy muzyczne, koncerty symfoniczne, uroczystości jubileuszowe i inne.

Od 1988 roku dyrektorem naczelnym i artystycznym Opery Śląskiej jest Tadeusz Serafin, który związany jest też stałą współpracą z Orquestra do Norte w Portugalii.

Gliwicki Teatr Muzyczny

Samorządowa instytucja kultury. Rozpoczął działalność w czerwcu 2001 roku, ale dziedziczy bogatą tradycję założonej w 1952 roku. Operetki Śląskiej i Teatru Muzycznego w Gliwicach, których artystyczne osiągnięcia wpisały się na trwałe do historii polskiego teatru i muzyki (m.in. polskie prapremiery musicali *Człowiek z La Manchy* M. Leigha, *Hello, Dolly!* J. Hermana, słynna premiera *Ideatu* S. Moniuszki; pracowały tu takie gwiazdy, jak:

Maria Artykiewicz, Irena Brodzińska, Małgorzata Derdzianka, Xenia Grey, Wanda Polańska, Hanna Rutkowska, Stanisław Ptak, Ryszard Wojtkowski).

GTM kontynuuje te tradycje. W jego repertuarze znajdują się zarówno klasyczne operetki (*Księżniczka czardasza* E. Kálmána, *Ptasznik z Tyrolu* K. Zellera, *Orfeusz w piekle* J. Offenbacha, *Wiedeńska krew* i *Zemsta nietoperza* J. Straussa, *Wesoła wdówka* F. Lehára, *Kwiat Hawaï* P. Ábraháma), jak i znaczące pozycje światowego musicalu (*Zorba* J. Kandra, *Footloose* T. Snowa, *Hello, Dolly!* J. Hermana, *Grają naszą piosenkę* N. Simona i M. Hamlisha, *42 ulica* H. Warrena, czy *High School Musical* i *Hair*). W repertuarze teatru znajdują się również inne gatunki, jak spektakl tańca współczesnego (*Zagubieni w sobie* K. Aleksander-Kmieć, *Rzeczy niepokój* J. Łumińskiego, *Chodnik 05* Jarosława Stańka), opera (*Cyrulik sewilski* G. Rossiniego), balet (*Dziadek do orzechów* Piotra Czajkowskiego), farsa (*Dajcie mi tenora!* K. Ludwiga), oratorium (*Gość oczekiwany* J. Kohuta), koncert symfoniczny czy baśń muzyczna (*Skarby Złotej Kaczki* J. Talarczyka, *Kot w butach* M. Rosińskiego). GTM przygotowuje też okolicznościowe koncerty operetkowo-musicalowe i młodzieżowe.

W 2005 roku GTM przejął opiekę nad ruinami Teatru Miejskiego w Gliwicach, a rok później nad budynkiem byłego gliwickiego kina Bajka. Od 2005 roku jest organizatorem cieszącego się ogromną popularnością Krakowskiego Salonu Poezji w Gliwicach. Stałym współpracownikiem GTM jest Kwartet Śląski, zespół kameralny o światowej renomie.

GTM jest również organizatorem cyklicznych imprez teatralnych i filmowych. Gliwickie Spotkania Teatralne to jeden z największych festiwali teatralnych w regionie. Impresariat GTM jest również organizatorem festiwalu Jazz Sessions, gliwickich Nocy Świętojańskich, licznych koncertów oraz gościnnych występów teatralnych. Pod egidą GTM działa kino studyjne Amok. GTM wydaje „Gliwicki Magazyn Kulturalny” – bezpłatny miesięcznik, przybliżającego ofertę kulturalną.

Dyrektorem Gliwickiego Teatru Muzycznego jest Paweł Gabra, kierownikiem artystycznym – Krzysztof Piotrowski, kierownikiem muzycznym Wojciech Rodek.

Teatr Rozrywki w Chorzowie

Wojewódzka samorządowa instytucja kultury. Jej początki sięgają 1976 roku, kiedy to w Komitecie ds. Radia i Telewizji zrodził się pomysł, aby przy katowickim ośrodku TVP

powołać Music Hall, swoistą mieszankę rewii, variette i musicalu, połączoną z recitalami gwiazd. 1 stycznia 1985 roku Państwowy Teatr Rozrywki w Chorzowie, jako spadkobierca Music Hallu został przejęty od Radiokomiteu przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – tak narodziła się jedna z najciekawszych obecnie scen teatralnych w Polsce.

Widownia Dużej Sceny Teatru Rozrywki ma 582 miejsca siedzące. Mała Scena z widownią na 100 osób i nowoczesnym zapleczem otwarta została w 2008 roku. Był to jeden z ostatnich etapów kompleksowej przebudowy, która trwała wiele miesięcy. Dzięki pracom budowlanym teatr zyskał nowe wejście, powiększone foyer Dużej Sceny, nowe szatnie i toalety, kawiarenkę oraz bufet dla widzów, parkiet taneczny i nowoczesną, przeszkloną fasadę. Prace zostały sfinansowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego oraz Urząd Miasta Chorzowa.

Teatr ma profesjonalny zespół aktorski, wokalny i balet oraz własną orkiestrę, co pozwala na budowanie zróżnicowanego formalnie i stylistycznie repertuaru. Przy teatrze działa Chór Dziecięcy, występujący w spektaklach oraz samodzielnie i z orkiestrą w ramach specjalnych koncertów. Funkcję dyrektora naczelnego i artystycznego Teatru Rozrywki pełni Dariusz Miłkowski, kierownikiem muzycznym jest Jerzy Jarosik.

W repertuarze TR dominują widowiska muzyczne i musicale, uzupełniane tytułami komediowymi i dramatycznymi. Ważne miejsce zajmują w nim prezentacje najciekawszych dokonań artystów z całej Polski. Ogromną popularnością cieszyły się przeniesienia koncertów galowych kolejnych wrocławskich Przeglądów Piosenki Aktorskiej. Na chorzowskiej scenie wystąpili m.in. sławna włoska piosenkarka Milva, legendarny bard Bułat Okudźawa, niemiecka aktorka, urodzona w Chorzowie, Hanna Schygulla, wybitny tancerz Michaił Barysznikow i wielu, wielu innych. Ewa Demarczyk koncertowała wielokrotnie, a częstymi gośćmi są tu Krystyna Janda czy Michał Bajor. Gościł tu i Krzysztof Penderecki. Teatr dał polskie prapremiery widowisk muzycznych i musicali (m.in. *Dzisiaj wielki bal w Operze* J. Tuwima, *Kat i błazen* J. Wericha, *Czarodziej z krainy Oz* F.L. Bauma, *Evita* A.L. Webbera, *Pocałunek kobiety-pająka* J. Kandra, *The Rocky Horror Show* R. O'Briena, *The Canterville Ghost* J. Williamsa, *Dyzma – musical* W. Młynarskiego, *Rudolf Valentino* Z. Rudnickiej, *Rent* J. Larsona, *Spin – musical* D. Pashley'a, *Jekyll & Hyde* F. Wildhorna i L. Briccuse'a, *Producenci* M. Brooksa). Wielkim wydarzeniem artystycznym stał się swego czasu autorski

spektakl Józefa Szajny *Ślady* z muzyką znakomitego śląskiego kompozytora Aleksandra Lasonia, prezentowany na wielu festiwalach w kraju i za granicą. Ogromnym uznaniem publiczności cieszyły się światowe przeboje musicalowe, takie jak *Opera za trzy grosze*, *Cabaret*, *Evita*, *Człowiek z La Manchy* czy *The Rocky Horror Show*. *Skrzypek na dachu* w sezonie 2009/2010 został zagrany po raz trzeci. Podobnie odbierana jest rock-opera *Jesus Christ Superstar*. Na afiszu Teatru Rozrywki wciąż pozostają wielkie tytuły: *Oliver!*, *West Side Story*, *Rent* i wiele innych.

Wielką i bolesną stratą dla teatru były w 2002 roku zgony wspaniałych artystów Stanisława Ptaka i Marcela Kochańczyka. Wśród realizatorów obecnie są takie znakomitości, jak reżyserzy: Magdalena Piekorz, Michał Znaniecki, Ingmar Villqist i Laco Adamik, scenografowie i kostiumolodzy: Barbara Ptak, Elżbieta Terlikowska, Paweł Dobrzycki, Jacek Zagajewski czy Jerzy Rudzki, choreografowie: Zofia Rudnicka, Henryk Konwiński, Katarzyna Aleksander-Kmieć, Jarosław Staniek, Piotr Jagielski.

Od wielu lat liczba widzów odwiedzających Teatr Rozrywki przekracza rocznie 120 tysięcy. Obecnie na afiszu: 7 musicali, 4 spektakle taneczne, 5 spektakli muzycznych, 2 spektakle dramatyczne dla dzieci. Teatr realizuje też 5 projektów: *Miasto rozrywki*, *Szkoła teatru*, *Gramy razem*, *Entrée* i *Górny Śląsk – świat najmniejszy*.

Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny

Powstał w 1953 roku. Jego założycielem i dyrektorem artystycznym był Stanisław Hadyna. Wysoki poziom artystyczny zespołu przyniósł mu uznanie na całym świecie (m.in.: Algieria, Australia, Belgia, Bułgaria, Chiny, Dania, Egipt, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Hong-Kong, Izrael, Jugosławia, Kanada, Korea, Mongolia, Meksyk, Norwegia, Rumunia, Tunezja, USA, Węgry, Wielka Brytania, Włochy i ZSRR), liczne nagrody i dyplomy honorowe, z których wymienić można Śląską Nagrodę Muzyczną i Artystyczną, honorowy dyplom uznania Prezydenta USA, oraz dyplom uznania Ministra Kultury ZSRR itp.

Dziś tą wojewódzką samorządową instytucją kultury kieruje dyrektor naczelny Adam Pastuch, kierownikiem artystycznym zespołu jest Izabela Migocz.

Obecnie w repertuarze „Śląsk” ma następujące programy: *F. Chopin. Niezatarte ślady, A to Polska właśnie, Helokanie, Kilar, Śląskie gody, W Europie ze „Śląskiem”, Znasz li ten kraj, Wielki Tydzień.*

Ze środków unijnych „Śląsk” realizuje projekt pn. Śląskie Centrum Edukacji Regionalnej, w ramach którego prowadzi liczne programy i koncerty edukacyjne, Letnią Szkołę Artystyczną, konkursy i prezentacje sceniczne, imprezy plenerowe.

Odnowiona koszęcińska siedziba zespołu w ostatnich latach była miejscem m.in. VI Światowego Kongresu Polonii Medycznej, II Światowego Kongresu Częstochowian, XIII Światowego Forum Mediów Publicznych.

Kwartet Śląski

Tworzą go: Szymon Krzeszowiec – skrzypce, Arkadiusz Kubica – skrzypce II, Łukasz Syrnicki – altówka i Piotr Janosik – wiolonczela. Powstał w 1978 roku. Jego członkowie wywodzą się z Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Kwartet doskonalił swe umiejętności na kursach mistrzowskich muzyków Kwartetów LaSalle, Amadeus, Juiliard, Smetana, Berg. Jego repertuar to ponad 300 pozycji, z czego około 200 to literatura XX wieku. Dokonał około 100 prawykonania kwartetów smyczkowych kompozytorów polskich i obcych, wielu mu dedykowanych. Zespół występował na takich festiwalach muzycznych jak: Warszawska Jesień, Poznańska Wiosna Muzyczna, Festiwal Polskiej Muzyki Współczesnej we Wrocławiu, Festiwal Krzysztofa Pendereckiego w Luśławicach i Krakowie, Dni Muzyki Karola Szymanowskiego w Zakopanem, Berliner Musiktage, Time of music Viitasaari, Inventionen Berlin, Lerchenborg-Musicdage, Musicorama-Hong Kong, Festiwal de Saint-Denis w Paryżu, Festiwal Muzyki Współczesnej Melos-Etos w Bratysławie, Wien Modern, Romaeuropa Festival w Rzymie, Festival Musique et Amitie w Bienne (Szwajcaria), Borholms MusikFestival, Musik host w Odense, Musik-Biennale Berlin, West Cork Chamber Music Festival (Irlandia), Tongyeong International Music Festival (Korea) i innych. Dał ponad 1000 koncertów w większości krajów europejskich oraz USA, Kanadzie, Meksyku, Japonii, Hong Kongu i Korei Południowej.

Kwartet Śląski nagrał m.in. na CD dla amerykańsko-holenderskiej firmy

ETCETERA po raz pierwszy na świecie komplet kwartetów smyczkowych Aleksandra Tansmana, dla firmy holenderskiej PARTRIGE wszystkie utwory na kwartet smyczkowy Karola Szymanowskiego i Igora Strawińskiego, dla OLIMPII utwory Henryka Mikołaja Góreckiego, dla WERGO utwory Krzysztofa Pendereckiego, dla THESIS utwory Zygmunta Krauzego, dla firmy ACCORD kwartety smyczkowe Karola Szymanowskiego i Witolda Lutosławskiego, dla CPO *Kwartet smyczkowy* Stefana Wolpega, dla belgijskiej firmy Recital Company Production wersję kameralną *Koncertu e-moll* op.11 Fryderyka Chopina z Kornelią Ogórkówną, dla Polskich Nagrań kwintety fortepianowe Johannes Brahmsa i Juliusza Zarębskiego, dla szwajcarskiej firmy Musiques Suisses *II Kwartet* Maxa E. Kellera, dla amerykańskiej MMC Recordings *Emsdettener Totentanz* W.T. McKinley'a, dla Polskiego Radia Katowice kwartety smyczkowe Mozarta, Beethovena, Lasonia, Krzanowskiego, Knapika, Mendelssohna-Bartholdy'ego, Panufnika, Szalonka, Chaussona oraz dla EMI Poland muzykę Grzegorza Ciechowskiego w aranżacji Stefana Sendeckiego.

Od 1993 roku Kwartet Śląski jest organizatorem Festiwalu Muzyki Kameralnej *Kwartet Śląski i jego goście*, na którym występował m.in. z: Dymitrem Ashkenazym, Andrzejem Bauerem, Eleną Braslavsky, Eduardem Brunnerem, Brunonem Canino, Jeremy'm Findleyem, Martinem Frostem, Krzysztofem Jakowiczem, Stefanem Kamasą, Jadwigą Kotnowską, Eugeniuszem Knapikiem, Pawłem Kowalskim, Karri Krikku, Waldemarem Malickim, Jerzym Marchwińskim, Januszem Olejniczakiem, Piotrem Pławnerem, Ewą Pobłocką, Ewą Podleś, Dominikiem Połońskim, Jadwigą Rappe, Hokanem Rosengrenem, Janem Staniendą, Harym Sparnayem, Tomaszem Strahlem, Tatianą Szabanową, Markiem Toporowskim, Marie-Pierre Langlamet, Krystianem Zimmermanem, Kwartetem im. Sibeliusa, Kwartetem DAFO, Warszawskim Kwintetem Dętym *Da Camera*, Stamitz Quartet oraz Vanbrugh Quartet.

Od 2005 roku mecenasem Kwartetu Śląskiego jest Samorząd Miasta Gliwice, zaś Gliwicki Teatr Muzyczny – partnerem wspólnych projektów.

Kwartet Śląski był wielokrotnie nagradzany; w ostatnich latach: Złotym Orfeuszem za najlepszą interpretację utworu polskiego kompozytora podczas Festiwalu *Warszawska Jesień* (2002), Złotą Odznaką Honorową Za zasługi dla województwa śląskiego i Fryderykiem za najlepszą płytę z muzyką kameralną (2005), tytułami Płyty roku 2005

magazynu HI-FI Muzyka (2006) i Bestenliste der Deutschen Schallplattenkritik oraz Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

Kwartet Academos

Tworzą go skrzypaczki Anna Szabelka i Joanna Cogiel, altowiolistka Aleksandra Batog i wiolonczelistka Danuta Sobik-Ptok. Powstał w 1997 roku. W 2007 roku został zaproszony na elitarny kurs *The ESQ Workshop: Beethoven Quartets*, prowadzony przez członków The Emerson String Quartet. Dwukrotnie wystąpił wtedy w nowojorskiej Carnegie Hall.

Artystki dały ok. 400 koncertów w kraju i Austrii, Czechach, Niemczech, Litwie, Słowacji, Rumunii, Wielkiej Brytanii, Włoszech i USA. Zespół jest laureatem I nagrody na 16. Concorso Internazionale di Esecuzione Musicale Provincia di Caltanissetta Musica da Camera we Włoszech, III nagrody na Międzynarodowym Konkursie im. Beethovena w Hradec (Czechy), nagrody Radia Katowice za najlepsze wykonanie utworu kompozytora śląskiego oraz nagrody PWM na Ogólnopolskim Konkursie Kwartetów Smyczkowych w Katowicach.

Kwartet brał udział w takich festiwalach, jak m.in: Warszawska Jesień, Central European Festival w Zilinie, Bachfest w Lipsku, Osterfestival Bayreuth i inne. Uczestniczy też w projektach interdyscyplinarnych, współpracując m.in. ze Śląskim Teatrem Tańca i Orkiestrą Muzyki Nowej. Od 1997 roku prezentuje cykle koncertowe w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu oraz w najpiękniejszych wnętrzach pałacowo-muzealnych Śląska. W Roku Beethovena wszystkie kwartety smyczkowe kompozytora Akademos zaprezentował w cyklu pt. *Nie dla Elizy – Beethoven i arcydzieła XX wieku*. W letnich *Festiwalach arcydzieł kameralistyki* zaprezentował Akademos arcydzieła kameralne W.A. Mozarta, najwybitniejszego tria i kwartety Ludwika van Beethovena, oraz dzieła Schuberta i Brahmsa.

Dorobek nagraniowy kwartetu to liczne rejestracje archiwalne Polskiego Radia oraz trzy płyty CD z dziełami: Beethovena, Szymanowskiego, Szymańskiego i Vivaldiego wydane przez Polskie Radio Katowice i Acte Prealable.

Zespół Śpiewaków Miasta Katowice Camerata Silesia

Założony w 1990 roku przez Annę Szostak zespół wokalistów, którzy śpiewają w obsadzie kameralnej, wykonują partie solowe w muzyce wokalnie-instrumentalnej oraz występują w repertuarze chóralnym *a cappella*. Miejską samorządową instytucją kultury uczyniono go w 2004 roku. W krótkim czasie Camerata Silesia stała się najbardziej rozpoznawalnym polskim zespołem specjalizującym się w wykonywaniu muzyki dawnej i współczesnej. Niezwykła sprawność techniczna śpiewaków oraz emisja i intonacja właściwa dla kanonu wykonawczego muzyki dawnej zwróciła uwagę zarówno krytyków jak i kompozytorów.

Dorobek fonograficzny zespołu obejmuje 13 płyt CD, niejednokrotnie wyróżnianych prestiżowymi nagrodami fonograficznymi.

Camerata Silesia ma w dorobku wspólne koncerty ze sławnymi śpiewaczkami Emmą Kirkby i Barbarą Schlick, a Anna Szostak – dyrygowanie tak znakomitymi zespołami, jak *Il Tempo* i *Concerto Polacco*, Śląska Orkiestra Kameralna, kameraliści NOSPR. Obok koncertów wypełnionych monumentami oratoryjno-kantatowymi, jak Bachowe *Weinachtsoratorium* współdyrygowała Anna Szostak wraz z Antonim Witem *Trois poemes d'Henri Michaux* Witolda Lutosławskiego, a podczas wykonania tego utworu w Rzymie jej partnerem był Peter Hirsch. W 2007 roku wydarzeniem Festiwalu *Gaude Mater* w Częstochowie stało się wykonanie pod dykcją Anny Szostak twórczości zapoznanej, w tym dzieł XVII-wiecznego kompozytora jasnogórskiego Aleksandra Władysława Leszczyńskiego, uznanego przez muzykologów za odkrycie wysokiego formatu. Anna Szostak w 2004 roku przez kapitułę pod przewodnictwem Krzysztofa Meyera uhonorowana została Nagrodą im. Jerzego Kurczewskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie chóralistyki, jedyną polską nagrodą w zakresie dyrygentury chóralnej.

Orkiestra im. G.Ph. Telemanna

Powstała w 1993 roku w Bielsku-Białej. Kierownikiem artystycznym zespołu jest Piotr Sadowski – skrzypek, inicjator i dyrektor artystyczny wielu festiwali na Podbeskidziu, a także prezes Towarzystwa Muzyki Dawnej im. G.Ph. Telemanna w Bielsku-Białej.

Zespół prowadzi działalność koncertową, biorąc udział w festiwalach i koncertach w kraju i za granicą m.in. w Londynie (2006), w Weiler (Niemcy, 2005 i 2006) i w Wissembourg (Francja, 2005). Współpracuje z artystami z Czech, Słowacji, Niemiec, Francji, Austrii. W 2006 roku orkiestra realizowała wspólne projekty z niemiecką *Sinfonia Algovią*.

W 1995 roku orkiestra zainicjowała cykl koncertowy *Muzyka dawna i Muzy*, w 2004 roku – kolejny: *Muzyczna ballada Europy*. Wystąpiła m.in. z Kają Danczowską na XVII Międzynarodowej Dekadzie Muzyki w Cieszynie (2006) oraz na koncertach *Viva Vivaldi* w Cieszynie i Bielsku-Białej (2008). Z chórem i solistami wykonywała m.in. oratorium *Mesjasz* G.F. Händla w Katowicach, Bielsku-Białej i Żywcu (2006) i *Requiem* W.A. Mozarta w Bielsku-Białej i Żywcu (2008). Wydała płyty: *Barocco con Fuoco* (2003), *Ad Dei Gloriam* (2005) oraz *Cztery pory roku*.

Bielska Orkiestra Festiwalowa

Działa na bazie Bielskiej Orkiestry Kameralnej, poszerzając swój skład na potrzeby festiwali: październikowego Kompozytorów Polskich pod patronatem Henryka Mikołaja Góreckiego w Bielsku-Białej, wrześniowo-grudniowego organowego muzyki Jana Sebastiana Bacha i kwietniowego muzyki sakralnej na Podbeskidziu.

Bielska Orkiestra Kameralna istnieje od 1982 roku. Przez pierwsze dziesięć lat jej kierownikiem artystycznym był Tadeusz Kocyba, a od 1992 roku funkcję tę pełni Witold Szulakowski. Koncertuje w siedzibie Bielskiego Centrum Kultury, a także w obiektach sakralnych miasta. Prezentuje bardzo zróżnicowany repertuar – od muzyki baroku, przez muzykę współczesną, aż do muzyki popularnej. Koncertowała w wielu miastach Polski, a także za granicą (Słowacja, Czechy, Niemcy, Włochy, Holandia), wykonując głównie muzykę kompozytorów polskich. W ostatnich latach brała udział w prawykonaniach utworów oratoryjnych kompozytora i pianisty Janusza Kohuta.

Z orkiestrą współpracują stale tej miary dyrygenci, co: Mirosław Jacek Błaszczyk, Jerzy Salwarowski, Kazimierz Kryza. W koncertach biorą udział wybitni polscy soliści: Wiesław Ochman, Iwona Hossa, Adam Zdunikowski, Krzysztof Jakowicz, Konstanty Andrzej Kulka, Piotr Paleczny czy Ewa Pobłocka, a także znakomici artyści zagraniczni, jak np. niegdysiejsza solistka nowojorskiej Metropolitan Opera, Gwendolyn Bradley. Orkiestra

towarzyszy także chórom. Wśród nich znalazły się m.in. Chór Filharmonii Śląskiej, Młodzieżowy Chór Resonans con tutti oraz miejscowe *Ave Sol* i Bielski Chór Kameralny.

Poza repertuarem muzyki poważnej orkiestra prezentuje również koncerty muzyki rozrywkowej. Wśród dyrygentów prowadzących te koncerty należy wymienić: Sławomira Chrzanowskiego, Krzesimira Dębskiego, Andrzeja Marko czy Andrzeja Zubka. Solistami tych koncertów byli tej miary piosenkarze i instrumentalści co: Adam Makowicz, Waldemar Malicki, Gheorghe Zamfir, Urszula Dudziak, Zbigniew Wodecki, Jacek, Wójcicki i wielu innych.

Bielska Orkiestra kameralna ma w swoim dorobku płytę nagrałą pod batutą Mirosława Jacka Błaszczyka z utworami Henryka Wieniawskiego, Mieczysława Karłowicza i Wojciecha Kilara.

Mikołowska Orkiestra Kameralna

To zespół muzyków środowiska mikołowskiego, na co dzień pracujących w śląskich orkiestrach filharmonicznych. Współpracę rozpoczęli w 1996 roku podczas Mikołowskich Dni Muzyki. Ten międzynarodowy festiwal w 2010 roku odbył się po raz 20, orkiestra wystąpiła w nim pod batutą Sławomira Chrzanowskiego ze znakomitą flecistką Jadwigą Kotnowską. Wcześniej na jej dyrygenckim podium stawali m.in. Stefan Stuligrosz, Mirosław Jacek Błaszczyk, Paolo Gatto. Orkiestra bierze też udział w wielu innych artystycznych przedsięwzięciach regionu.

Filharmonia Rybnicka

Filharmonia ROW działała w latach 1960–1995. Decyzję o jej rozwiązaniu podjął ówczesny prezydent Rybnika Józef Makosz. Za likwidacją orkiestry miały przemawiać wysokie koszty jej utrzymania. Dzięki staraniom Rybnickiego Towarzystwa Muzycznego im. Braci Szafranków oraz nowych władz miasta filharmonię reaktywowano. Dyrektorem orkiestry został rybniczaniec Antoni Smółka, muzyk Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia. Na inauguracyjnym koncercie w rybnickiej bazylice 27 listopada 1999 roku, zjawiły się tłumy słuchaczy. Filharmonia Rybnicka działa do chwili obecnej dając kilka, finansowanych z budżetu miasta, koncertów w roku.

Orkiestra Symfoniczna K.H.W. S.A. KWK „Staszic”

Orkiestra Symfoniczna Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. KWK „Staszic” powstała w 1971 roku. Od 1993 roku jej dyrygentem jest Grzegorz Mierzwiński, absolwent Akademii Muzycznej w Katowicach. To on zespołowi dętemu przydał kwintet smyczków. Pod jego dyrekcją orkiestra nagrała kilkanaście płyt CD, z których dwie zdobyły tytuł Złotej płyty. Z symfonikami KWK „Staszic” występują tacy soliści, jak m.in.: Kałudi Kałudow, Dariusz Stachura, Anna Lorenc, Iwona Hossa, Vadim Brodski, Małgorzata Walewska, Veronika Hajnova, ks. Paweł Sobierajski, Artur Ruciński, Julita Mirosławska. Od 2001 roku honorowym dyrektorem orkiestry jest Bogusław Kaczyński. Opracowania muzyczne i aranżacje dla orkiestry tworzą m.in. Józef Szwed, Andrzej Marko, Alan Ornelas, Adam Wesołowski.

W ostatnim okresie zespół wielokrotnie (m.in. Wrocław, Warszawa, Chorzów, Katowice, Gniezno) wykonywał oratorium *Droga – Życie – Miłość* Jana Kantego Pawлуśkiewicza, uczestniczył w festiwalach im. Jana Kiepury w Krynicy, w *Viva il Canto* w Cieszynie, XXXVI Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu (w recitalu Urszuli), także zagranicznych.

Możliwość działania orkiestra zawdzięcza dyrekcji Kopalni Węgla Kamiennego „Staszic” w Katowicach ze wspaiałym mecenasem sztuki Januszem Styrylskim – dyrektorem kopalni oraz załogą wspierającą swoich muzyków duchowo i finansowo. Orkiestra od początku swojego istnienia bierze udział w konkursach i przeglądach orkiestr górniczych. W 1997 roku zajęła pierwsze miejsce na VI Międzynarodowym Festiwalu o Złotą Lirę w Rybniku. Muzycy orkiestry koncertują w składach: orkiestr symfonicznej i dętej, zespołów kameralnych, Orkiestry Salonowej Żeńskiej, big bandu i kapeli.

W programach i nagraniach przedstawionych zespołów i instytucji znacząco obecna jest muzyka naszego czasu, zwłaszcza kompozytorów wywodzących się ze Śląska, bądź życiowo i zawodowo związanych z regionem.

Na koncertach utrzymuje się niezła frekwencja, a coraz częściej bywają i takie, na których nie dla wszystkich chętnych biletów wystarcza. Niestety, z powodów finansowych najczęściej nie można ich powtórzyć. O obserwowalnym wzroście zainteresowania słuchaczy decydują atrakcyjność programów, prezentowanych w przemyślanych kontekstach i obsada

wykonawców, aczkolwiek na światową czołówkę ciągle nas nie stać. Wydaje się, że sporą rolę odgrywa tu także miałość oferty telewizyjnej, w której jeśli wartościowa muzyka się znajdzie, to najczęściej i tak w godzinach, w których normalnie funkcjonujący człowiek śpi. Aktualny pozostaje postulat stworzenia mechanizmu kontroli wypełniania misji przez media publiczne, zwłaszcza, że prywatne rzadko podejmują rzetelnie problematykę kulturalną. Dominuje w nich plotkarski ton o artystach – celebrytach, sensacyjność. Z mediów nieomal zniknęły całkowicie recenzje, ogniwo artystycznego działania, reprezentujące słuchaczy w łańcuchu twórcy (dzieło) – wykonawca (interpretacja) – odbiorca. Jeśli Opera Śląska wydaje ze swoich środków własny dwumiesięcznik, Instytucja Promocji i Upowszechniania Muzyki „Silesia” – miesięcznik... może warto, by zamienić takie wydawnictwa zależne od zainteresowanego wydawcy na przykład w jeden, sfinansowany przez województwo „Śląski Informator Kulturalny”, który poza informacją zapowiadającą przynosiłby też niezależne recenzje niektórych wydarzeń.

Coraz mniej misyjny charakter programów radiowych i telewizyjnych oraz istotne ograniczenie przez szkoły edukacji kulturalnej nakładają na instytucje kultury powinność przygotowania dzieci i młodzieży do odbioru sztuki. Powodzenie podejmowanych propozycji dla najmłodszych, nakazuje zwrócenie uwagi na stworzenie powszechnego mechanizmu finansowego wsparcia tej działalności, bowiem niektóre samorządy się do tego obowiązku poczuwają, inne nie. Od środowiska akademickiego należałoby też oczekiwać przygotowania młodych prelegentów, bez których trudno upowszechniać muzykę. Znakomita kadra starzeje się, koncertów i audycji przybywa, niezbędne jest by najmłodszym słuchaczom tajniki muzyki objaśniali młodzi, ich językiem.

Poza codzienną działalnością, instytucje muzyczne przygotowują wiele znaczących dla polskiej kultury festiwali i konkursów. Do najważniejszych zaliczyć należy: Międzynarodowy Konkurs Dyrygentów im. Grzegorza Fitelberga w Katowicach, Międzynarodowy Konkurs Wokalistyki Operowej im. Adama Didura w Bytomiu, Międzynarodowy Konkurs na Wiolonczelę Solo, Międzynarodowy Konkurs Muzyczny im. Michała Spisaka w Dąbrowie Górniczej, Międzynarodowy Festiwal i Konkurs Śląska Jesień Gitarowa w Tychach, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej Gaude Mater w Częstochowie, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej *Kwartet Śląski i jego goście*, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Wokalnej Viva il canto w Cieszynie, Festiwal

Kompozytorów Polskich w Bielsku-Białej, Międzynarodowy Festiwal Śląskie Dni Muzyki Współczesnej w Katowicach, Międzynarodowy Festiwal Laureatów Konkursów Muzycznych w Katowicach (ale także poza nimi, w Polsce i za granicą), Festiwal Prawykonań w Katowicach, Górnośląski Festiwal Sztuki Kameralnej *Ars Cameralis Silesiae Superioris*, gliwickie Dni Muzyki Organowej, Mikołowskie Dni Muzyki, Festiwal Twórczości Religijnej *Cantate Deo* w Zabrze, Festiwal *Ave Maria* w Czeladzi. W muzyce rozrywkowej najbardziej znanymi są katowickie: Festiwal Muzyki Bluesowej *Rawa Blues* i *Off Festival* (Artura Rojka).

Dla muzyki województwo w ostatnich latach zaczęło pozyskiwać nowe i dla niej specjalnie zaprojektowane, a nie jedynie przysposobione, sale koncertowe. Te inwestycje często współfinansowane są ze środków unijnych, ale są sporym wyzwaniem także dla budżetów samorządowych. Wzorem stała się znakomita akustycznie i architektonicznie sala koncertowa Centrum Nauki i Edukacji Muzycznej *Symfonia* Akademii Muzycznej w Katowicach. Nową siedzibę uzyskała Filharmonia Zabrzeńska, trwa remont i rozbudowa Filharmonii Częstochowskiej, rozpoczęto modernizację i rozbudowę Filharmonii Śląskiej. Salę koncertową i wyposażenie dostanie Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II stopnia w Bielsku-Białej. Przygotowywana jest budowa nowej siedziby NOSPR – najnowocześniejszej sali koncertowej nie tylko w Polsce, akustycznie konsultowanej z najwybitniejszymi specjalistami japońskimi. To istotnie umożliwi poszerzenie artystycznej oferty; nowa sala koncertowa Akademii Muzycznej muzyką rozbrzmiewa niemal bez przerwy.

Filharmonia Śląska jeszcze przed modernizacją siedziby wspólnie z katowicką Szkołą Muzyczną Yamaha pilotażowo zainicjowała Filharmonię Malucha (rodzinne koncerty dla przedszkolaków i młodszych), co spotkało się z ogromnym zainteresowaniem słuchaczy. W odnowionym budynku ów zamysł pełniej będzie mógł być kontynuowany. Wszystkie modernizacje i nowe siedziby naturalnie przyczynią się do rozbudowania oferty programowej. To będzie wymagało od organów założycielskich asygnowania większych kwot nie tylko na utrzymanie unowocześnionych, powiększonych siedzib, ale i na poszerzone działania merytoryczne.

Większość zespołów regularnie nagrywa. Najwięcej płyt wydają: NOSPR (średnio 4 płyty rocznie) i Filharmonia Śląska (3). Orkiestry uczestniczą także w prestiżowych

festiwalach krajowych i zagranicznych poszerzając zakres artystycznych peregrynacji (NOSPR w ostatnich latach po raz pierwszy dotarła do Kuwejtu, Kataru i Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Filharmonia Śląska do Japonii i Korei Południowej., Śląska Orkiestra Kameralna po raz pierwszy wystąpiła na prestiżowej estradzie Concertgebouw w Amsterdamie i pojawi się tam ponownie).

Zróznicowany status prawny zespołów (od orkiestry państwowej współfinansowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Polskie Radio SA i miasto Katowice, przez samorządową instytucję kultury, której organizatorem jest województwo, przez gminy, po instytucje zakładowe i prywatne) jest źródłem zasadniczych różnic wysokości finansowania. Dalece to różnicuje nie tylko uposażenia samych muzyków poszczególnych zespołów (i to nie zawsze adekwatnie do różnicy ich klas), ale i możliwości przedstawianej oferty, bo nie da się zwiększyć liczby koncertów, gdy nie starcza funduszy na tzw. wynagrodzenia ponadnormowe. Poziom uposażeń artystów powoduje, że niemal każdy z orkiestrowych muzyków podejmuje dodatkowe zatrudnienie, najczęściej w szkolnictwie artystycznym. Warto podczas kongresu zastanowić się nad korektą systemu wynagrodzeń.

Wielkość finansowych dotacji organizatorów nie zawsze pozwala też na odnawianie orkiestrowych instrumentariów i w zasadzie uniemożliwia regularne kontakty z czołowymi wykonawcami europejskimi, ba często nie pozwala na zaproszenie najwybitniejszych artystów polskich. Poparcie apelu o zwiększenie finansowania kultury z budżetu centralnego budziłoby nadzieje w tym zakresie.

Coraz trudniej jest pozyskiwać sponsorów. Środowiska biznesowe nie zawsze orientują się co i dlaczego warto wspierać i często ewentualne pozytywne dla kultury decyzje podejmują podług kryterium „ogłędalności”, masowości odbioru, a nie rzeczywistej wartości wydarzenia. Wsparcie samorządów województwa i gmin dla instytucji kultury starających się o sponsoring oraz zachęta do niego środowisk biznesowych (np. ulgą podatkową, choćby lokalną) byłoby sprawą niezwykle cenną.

Potrzebne jest uproszczenie niektórych przepisów, zwłaszcza tych np. o rozliczaniu czasu pracy, które pisane były na wzór fabrycznych i nie przystają do toku pracy artystycznej. Ustawa o zamówieniach publicznych też niesie wiele nie zawsze najrozsądniejszych nakazów; powinno się ją zrewidować dla uproszczenia procedur i odejścia od dawania pierwszeństwa kryterium ceny. Ich zaniżanie dla wygrania przetargu w ostateczności szkodzi

zamawiającemu użyciem gorszych materiałów czy technologii. Nie są dobrym rozwiązaniem przetargi na zakup instrumentów, które zazwyczaj kupuje się podług możliwości cenowych i klasy instrumentu i orkiestry, dla której jest przeznaczony. Fortepian Calisia dobrym będzie w działalności klubowej, jest mało przydatny w koncertowej i nagraniowej pracy NOSPR.

W większych miastach ciągle istnieje problem koordynacji – organizowania w tym samym czasie atrakcyjnych imprez, które zamiast uzupełniać się, stają się dla siebie konkurencją. Był kiedyś w Katowicach piękny – a dla wszystkich widzów bardzo wygodny – obyczaj nie organizowania teatralnych premier w „koncertowe” piątki. Był, ale dziś i sami muzycy potrafią słuchaczom zafundować w dwóch różnych miejscach o tej samej godzinie dwie różne *Pasje* Jana Sebastiana Bacha. Gdyby było nas stać na organizowanie koncertów z nimi przynajmniej raz na kwartał...

Podczas Kongresu Kultury na Górnym Śląsku warto zapewne zastanowić się także nad pewną standaryzacją wymagań wobec instytucji kultury utrzymywanych ze środków publicznych. Dzieje się często tak, że instytucje otrzymujące z rozmaitych źródeł kwoty porównywalne, organizują znacznie różną liczbę przedsięwzięć. Jedne statutowo podejmują działalność umuzykalniającą dzieci i młodzież, inne tego obowiązku organizowania audycji nie mają. Jedne dają dzieciom i młodzieży kilkadziesiąt koncertów w roku, inne kilka. Jedne dają sto kilkadziesiąt koncertów, inne kilkadziesiąt. A wszystkie jednakowo odczuwają brak finansów. Byłoby cennym, gdyby pomysły na naprawę tego stanu rzeczy wyszły od samego środowiska, w rezultacie kongresowej dyskusji.